

Skriftlig musikteori A-niveau stx

**Evalueringskriterier for udsættelse
af pop-rocksang**

September 2010

Indledning

Lige siden indførelsen af den skriftlige musikdisciplin "pop-rockudsættelse" i 1980'erne har der hersket nogen uklarhed om de helt præcise bedømmelseskriterier i denne disciplin. I forbindelse med den kursusrække omkring pop-rockopgaven der har været afholdt i 2008/09, har landets musiklærere udtrykt ønske om en præcisering af bedømmelseskriterierne i vejledningen.

Formålet med dette kompendium er derfor dobbelt: dels at tydeliggøre evalueringskriterierne for opgave 3 for undervisere i disciplinen, dels at sikre konsensus blandt de skriftlige censorer.

Udgangspunktet for arbejdet med vurderingskriterierne har været nedenstående:

Der skal med udgangspunkt i sangen foretages et arrangementsarbejde hvor eleven viser mange forskellige arrangementsmæssige færdigheder.

Et arrangementsmæssigt arbejde kan være større eller mindre, og det kan være udført godt eller skidt. Karakteren afspejler ovenstående således at et lille, dårligt udført arrangementsmæssigt arbejde giver en lav karakter, mens et stort, veludført arbejde giver en høj karakter. Særligt væsentligt er det at dette arrangementsarbejde skal tage udgangspunkt i melodien – og således er der ikke foretaget et arrangementsmæssigt arbejde af betydning når løsningen vil kunne laves ud fra becifringerne uden hensyntagen til melodien. Man skal altså med ordlyden fra opgaveformuleringen sørge for at arrangementet afspejler "sangens harmoniske, rytmiske og melodiske struktur". Det må ikke være bevidstløst, for så bliver det ligegyldigt i ordets egentlige forstand. Og alene af den grund at musikprogrammernes automatfunktioner bliver bedre og bedre, må kravene ligge udover hvad disse kan forventes at lave.

I vejledningen til læreplanen er rammerne for disciplinen og dens evaluering fastlagt, men det er naturligvis ganske vanskeligt kun i ord at beskrive de musikalske og satstekniske kriterier som man kan anlægge på et arrangement. I modsætning hertil er næsten alle evalueringseksempler i dette skrift givet som node-eksempler.

I karakterbeskrivelserne for skriftlig musik eksemplificeres karakteren 12 ved den elev der demonstrerer "stor sikkerhed i anvendelse" af bl.a. satsteknik og stemmeføring, 7-tallet ved den elev der "kan anvende teknikker", og endelig 02 ved den elev der "kan anvende helt elementære teknikker". Det helt rimelige spørgsmål man som underviser (eller bedømmer for den sags skyld) må stille, må være hvilket niveau en arrangementsteknik må mestres på; og hvilket omfang af forskellige teknikker et givet arrangement må forventes at demonstrere for at få en af disse karakterer. Dette kompendium vil forsøge at klargøre dette.

I dette kompendium er der helt overvejende fokus på arrangementsarbejdet og satsteknikkerne, og kun i ringe grad på fejlene – som ifølge karakterbeskrivelserne følger karaktererne således: 12-tallet kan have "småfejl", 7-tallet "nogle fejl" og 02 "mange fejl". Uden på nogen måde at opfordre til sløseri må den afgørende parameter for en evaluering være kvalitet og ambitionsniveau, og ikke fejl. I eksemplerne i dette hæfte indgår kun få fejl – og dér blot for at få et eksempel til at fremstå klarere.

7- og 12-talseksemplerne er ikke nødvendigvis tænkt normative – i den forstand at man sagtens kunne forestille sig andre løsninger og andre teknikker der kunne være udtryk for samme arrangementsarbejde. 12-tallerne er derudover også i et vist omfang koncentrationer – de enkelte takter i hele 12-talsopgaven behøver ikke nødvendigvis være ligeså udfyldte som eksemplerne.

Det er naturligvis kunstigt at drage 4 takter ud af et fuldt arrangement og kun derudfra udstikke en karakter. Der er således intet i vejen for at fx flydekoret til 7 kunne stå i starten af et arrangement til 12. Og bas-eksemplet til 02 kunne måske endda stå i de første 4 takter af et 12-talsarrangement. Men 02- og 7-talseksemplerne demonstrerer hvilken karakter en besvarelse kan forvente at få – hvis eksemplet repræsenterer det mest komplekse niveau der nås i en besvarelse.

Alle stemmerne eller teknikkerne som eksemplificeres i dette kompendium, forventes ikke at indgå i den endelige eksamensbesvarelse. Man ser ofte en af disse 2 modeller:

- 1) Kor, bas og trommer – hvor korarrangementet veksler mellem treklangsmedstemmer, korsvar og forskellige andre teknikker inden for området "rytmiseret flydekor".
- 2) Kor, instrumental stemme, bas og trommer – hvor instrumentalstemmen fx laver modstemmer eller slash-noteret rytme, mens koret typisk anvender lidt færre teknikker end i 1).

Det er ikke muligt entydigt at pege på hvilken model der er bedst – og valgfrihed er da også et vigtigt element i pop-rockdisciplinen.

Det kunne fremstå som at model 2) er et bedre valg end 1), da den indeholder flere stemmer og derfor repræsenterer et kvantitativt større arbejde, men omvendt kan der være gode argumenter for at vælge model 1), da den giver mere tid til en kvalitativ opgradering af de enkelte dele af arrangementet. Instrumentalstemmen i sig selv tilføjer ikke elementer som *skal* indgå i arrangementet, idet kravet om entydig komplementærrytmik er bortfaldet i den nyeste version af vejledningen til læreplanen. Slash-noterede instrumental-stemmer og instrumentale flydestemmer er i øvrigt ikke medtaget i dette kompendium, da vi ikke mener at de i sig selv kan løfte et arrangement til topkarakter.

Kompendiet er udarbejdet i dialog og samarbejde med censorkorpset, opgavekommisionen og fagkonsulenten.

Flydekor

Flydekor 02

Tenor-solist

G C D^{sus4} D⁷

When it tracks you down you got to go with the flow And

S
A
T

Uh ah ah uh

Akkorderne er korrekt udtydede. Stemmerne er sangbare, inden for normal ambitus og udmærket voice-de. Derudover er der intet arrangementsarbejde. Tekstlægningen virker helt tilfældig, og der er ikke dannet fraser.

Flydekor 7

Tenor-solist

G C D^{sus4} D⁷

When it tracks you down you got to go with the flow And

S
A
T

Go with the flow

Det gælder stadig at akkorderne er korrekt udtydede, at stemmerne er sangbare osv. Men nu er der dannet fraser og tilføjet et lille ekko-korsvar.

Flydekor 12

Tenor-solist

G C D^{sus4} D⁷

When it tracks you down you got to go with the flow And

S
A
T

Track down and go with the flow, with the flow,

Akkorderne er stadig korrekt udtydede, stemmerne er sangbare osv. Væsentlige dele af melodien rytme og tekst anvendes til at lave varierede korstemmer, der dels fordobler melodien rytme, dels svarer den. Stemmerne forholder sig eksplicit til melodien rytme.

Korsvar

Korsvar 02

Musical score for Korsvar 02. The score is in 4/4 time and G major. It features a Tenor-solist part and a SAT (Soprano, Alto, Tenor) part. The Tenor-solist part has the lyrics: "Don't look for love, don't look for love". The SAT part has the lyrics: "Uh uh great- er love". The score includes a treble clef, a key signature of one sharp (F#), and a time signature of 4/4. Chords are indicated above the Tenor-solist part: G, D, Em⁷, C, and D¹¹.

Akkorderne er korrekt udtydede. Stemmerne er sangbare, inden for normal ambitus og udmærket voicede. Korsvarets rytme er meget simpel, den har ingen sammenhæng med melodien, og tekstens betoning er placeret forkert i forhold til taktarten.

Korsvar 7

Musical score for Korsvar 7. The score is in 4/4 time and G major. It features a Tenor-solist part and a SAT part. The Tenor-solist part has the lyrics: "Don't look for love, don't look for love". The SAT part has the lyrics: "Don't, don't look for love". The score includes a treble clef, a key signature of one sharp (F#), and a time signature of 4/4. Chords are indicated above the Tenor-solist part: G, D, Em⁷, C, and D¹¹.

Det gælder stadig at akkorderne er korrekt udtydede, at stemmerne er sangbare osv. Korsvaret forholder sig nu til melodien og kopierer dennes rytme. Dermed er betoningerne i orden. I kopieringen er det dog ikke lykkedes eleven at omforme begge melismer til korrekte nodeværdier, og dermed er liftet i tredje takt på 4 og ikke korrekt nedskrevet. Tekstligt er der forsøgt skabt sammenhæng med flydekoret under call'et og korsvaret.

Korsvar 12

Musical score for Korsvar 12. The score is in 4/4 time and G major. It features a Tenor-solist part and a SAT part. The Tenor-solist part has the lyrics: "Don't look for love, don't - look for love - -". The SAT part has the lyrics: "Don't - don't you look for love, look for - love,". The score includes a treble clef, a key signature of one sharp (F#), and a time signature of 4/4. Chords are indicated above the Tenor-solist part: G, D, Em⁷, C, and D¹¹.

Korsvaret forholder sig til melodien og kopierer dennes rytme. Der tilføjes yderligere stof i takt 4; som samtidig varierer svarets første rytme, og der tilføjes et yderligere lift. Alle betoning er i orden. Korsvaret har også melodisk bevægelse igennem rimelige "vippe-akkorder" i forhold til becifringsakkorderne. Endelig er der god tekstlig forbindelse mellem flydekor og korsvar.

I dette eksempel anvendes i øvrigt den notationspraksis for melismer som man finder i studentereksamensopgavernes midi-filer; nemlig en bindestreg under den eller de nodeværdier som melismatisk er bundet til forrige noterede stavelse. En sådan notationspraksis er helt i orden – både i opgavemelodi og tilføjede stemmer.

Prosodi

Dette afsnit er på sin vis en gentagelse af pointerne fra afsnittet om korsvar – dog er her det rent tekstbetoningsmæssige trukket ud som eneste parameter.

Prosodi 02

Musical score for Prosodi 02. The score is in 4/4 time and consists of two staves. The melody is written on the upper staff, and the accompaniment is on the lower staff. The lyrics are: "Bræn- den- de læ- ber, flam- men- de kys og jeg". The chords are: F, Dm⁷, B^b, Csus, and C. The melody is a simple, stepwise line. The accompaniment is a simple, rhythmic pattern.

Eleven demonstrerer ikke på nogen måde at have forstået samspillet mellem tekstlig og musikalsk betoning.

Prosodi 7

Musical score for Prosodi 7. The score is in 4/4 time and consists of two staves. The melody is written on the upper staff, and the accompaniment is on the lower staff. The lyrics are: "Bræn- den- de læ- ber, flam- men- de kys og jeg". The chords are: F, Dm⁷, B^b, Csus, and C. The melody is a simple, stepwise line. The accompaniment is a simple, rhythmic pattern.

Eleven udfører et mindre arrangementsmæssigt arbejde ved at kopiere melodi-rytmen korrekt på et sted hvor det giver mening, og demonstrerer at have tilegnet sig ekkosvars-teknikken.

Prosodi 12

Musical score for Prosodi 12. The score is in 4/4 time and consists of two staves. The melody is written on the upper staff, and the accompaniment is on the lower staff. The lyrics are: "Bræn- den- de læ- ber, flam- men- de kys og jeg". The chords are: F, Dm⁷, B^b, Csus, and C. The melody is a simple, stepwise line. The accompaniment is a simple, rhythmic pattern.

Eleven udfører et større arrangementsmæssigt arbejde ved at skabe en ny og selvstændig rytmisk frase-ring af teksten. Svaret er også bedre end det rene ekko-svar, idet svaret er rykket hen til 2-slaget og dermed ikke karambolerer med melodien på 4 og i 2. takt.

Enkeltmedstemme

Enkeltmedstemme 02

Musical score for Enkeltmedstemme 02, featuring Soprano and Tenor parts. The score is in 4/4 time and B-flat major. The lyrics are: "Bræn- den- de læ- ber, flam- men- de kys og jeg". The chords are F, Dm⁷, B^b, C_{sus}, and C.

Den bevidstløse terts kræver intet arrangementsmæssigt arbejde og er behæftet med fejl. Eleven demonstrerer ikke at have taget en teknik til sig. Det er diskutabelt om den er bestået.

Enkeltmedstemme 7

Musical score for Enkeltmedstemme 7, featuring Soprano and Alt parts. The score is in 4/4 time and B-flat major. The lyrics are: "Bræn- den- de læ- ber, flam- men- de kys og jeg". The chords are F, Dm⁷, B^b, C_{sus}, and C.

Eleven har fået løst de problematiske steder, og har dermed foretaget et vist arrangementsmæssigt arbejde. Løsningen er i orden, men vil ikke i sig selv kunne løfte et arrangement op på karakteren 12.

Enkeltmedstemme 12

Musical score for Enkeltmedstemme 12, featuring Tenor and Soprano parts. The score is in 4/4 time and B-flat major. The lyrics are: "Bræn- den- de læ- ber, flam- men- de kys og jeg". The chords are F, Dm⁷, B^b, C_{sus}, and C.

Eleven viser stort overblik over den melodiske struktur og de muligheder den giver for variation i medstemmen; en variation der dels løser de problematiske steder og dels gør medstemmen meget sangbar.

Treklangsmedstemme

Treklangsmedstemme 02

Musical score for Treklangsmedstemme 02. It features a Tenor-solist part and a SAT (Soprano, Alto, Tenor) part. The key signature is one flat (B-flat), and the time signature is 4/4. The lyrics are: "Bræn- den- de læ- ber, flam- men- de kys og jeg". The chords are F, Dm⁷, B^b, C_{sus}, and C. The SAT part shows a parallel motion in the lower register, which is noted as a technical error in the text.

Som i enkeltmedstemmens 02-eksempel er der her ikke tale om noget egentligt satsarbejde, og eleven demonstrerer ikke at have tilegnet sig en brugbar teknik. Den bevidstløse parallelføring medfører også her en del fejl.

Treklangsmedstemme 12a

Musical score for Treklangsmedstemme 12a. It features a Tenor-solist part and a SAT (Soprano, Alto, Tenor) part. The key signature is one flat (B-flat), and the time signature is 4/4. The lyrics are: "Bræn- den- de læ- ber, flam- men- de kys og jeg". The chords are F, Dm⁷, B^b, C_{sus}, and C. The SAT part shows a more complex arrangement with a clear secondary attack in the second measure, which is noted as a technical success in the text.

Eleven viser et arrangementsmæssigt arbejde og demonstrerer at have tilegnet sig en arrangements-teknik der fungerer. Det trækker op at eleven har foretaget et bevidst stemmeføringsmæssigt valg i slutningen af 2. takt, hvorved altstemmen undgår at springe ind i sekundsammenstød med sopranstemmen.

Mellem de to yderpunkter 02 og 12 har det været vanskeligt at finde et 7-tal uden at blot klistre fejl på ovenstående 12-tal. Der er altså på sin vis tale om at enten har man, eller også har man ikke tilegnet sig treklangsmedstemmeteknikken.

Ikke desto mindre vil der i de forskellige studentereksamensopgaver typisk optræde vanskeligere pas-sager som kræver at man mestrer teknikken overordentlig godt for at kunne lave 12-talsløsningen. Dette er de følgende to uddrag eksempler på:

Treklangsmedstemme 12b

Musical score for 'Treklangsmedstemme 12b'. It features a soprano soloist line and a three-part vocal line (Soprano, Alto, Tenor). The key signature is one flat (B-flat major/D minor) and the time signature is 4/4. The lyrics are: 'cause love will find you, love will look for you. The accompaniment consists of chords: E^b7, C^m7, F, and G.

I denne besvarelse håndteres et vanskeligt afsnit med mange løse fortegn og flere problemer omkring valg af gennemgangsakkord. Endelig kobles teknikken sammen med korsvar.

Treklangsmedstemme 12c

(Takt 16-20 i "Kalder" 2005)

Musical score for 'Treklangsmedstemme 12c'. It features a soprano soloist line and a three-part vocal line (Soprano, Alto, Tenor). The key signature is one sharp (F# major/C# minor) and the time signature is 4/4. The lyrics are: Så jeg kal-der, kal-der ud i nat-ten, kal-der på dig. The accompaniment consists of chords: G, D, A, H_m, G, D, A. There is a specific marking 'SA: T:' under the tenor part in the final measure.

I dette eksempel frembyder melodiens a sammenholdt med becifringen G-dur i starten af takt 17 og 19 et særligt problem. Standardløsningen ville være at anvende en vippeakkord, fx D-dur på dette sted, men dermed ville becifringsakkorden ikke blive repræsenteret i arrangementet. Eleven har løst problemet ved at opfatte a som en akkordudvidelse (add9) og givet medstemmerne terts og kvint.

Endelig foretages et bevidst valg omkring stemmeføring i takt 18 hvor sopran og alt er unisone, hvorved alt og tenor får fællestøner med den efterfølgende akkord.

Enkeltmodstemme

Enkeltmodstemme 02

Musical score for Enkeltmodstemme 02. The score is in 4/4 time and features a melody for the Solist and a accompaniment for the Tværføjte. The melody consists of eighth and quarter notes, with a fill of two whole notes in the second measure. The lyrics are: "Bræn- den- de læ- ber, flam- men- de kys og jeg vil ba- re smel- te,". The chords are: F, Dm⁷, B^b, C_{sus4}, C, Gm⁷.

Eleven er opmærksom på melodiens form og forløb og anbringer et fill formmæssigt korrekt. Men den melodiske udmøntning er en bevidstløs treklangsbrydning, placeret i et diskutabelt ambitusområde for det valgte instrument.

Enkeltmodstemme 7

Musical score for Enkeltmodstemme 7. The score is in 4/4 time and features a melody for the Solist and a accompaniment for the Altsax. The melody consists of eighth and quarter notes, with a fill of two whole notes in the second measure. The lyrics are: "Bræn- den- de læ- ber, flam- men- de kys og jeg vil ba- re smel- te,". The chords are: F, Dm⁷, B^b, C_{sus4}, C, Gm⁷.

Igen et korrekt placeret fill, men her er der udvist et større arrangementsmæssigt arbejde, idet det velplacerede fill nu er båret af en sekvenserende melodisk idé. Desuden afrundes den nykomponerede frase smukt indover melodiens videre forløb.

Enkeltmodstemme 12

Musical score for Enkeltmodstemme 12. The score is in 4/4 time and features a melody for the Solist and a accompaniment for the Elguitar. The melody consists of eighth and quarter notes, with a fill of two whole notes in the second measure. The lyrics are: "Bræn- den- de læ- ber, flam- men- de kys og jeg vil ba- re smel- te,". The chords are: F, Dm⁷, B^b, C_{sus4}, C, Gm⁷.

Endnu et velplaceret, smukt afrundet fill, men nu båret af en imiterende arrangementsmæssig ide med udgangspunkt i opgavemelodien.

Bas

Bas 02

Musical score for Bas 02. The score is in 4/4 time and consists of two staves: a treble staff with a vocal line and a bass staff with a bass line. The key signature has one flat (B-flat). The lyrics are: "Bræn- den- de læ- ber, flam- men- de kys og jeg". The chords are: F (measures 1-2), Dm⁷ (measure 3), B^b (measure 4), Csus (measure 5), and C (measure 6). The bass line is a simple, steady rhythm of quarter notes.

Bassen er en ren grundtonebas. Der er valgt en almindelig standardrytme. Der er ingen fejl, men stemmen har heller ingen forbindelse til melodien. Det arrangementsmæssige arbejde begrænser sig til at eleven kender og kan notere den mest elementære basrytme.

Bas 7

Musical score for Bas 7. The score is in 4/4 time and consists of two staves: a treble staff with a vocal line and a bass staff with a bass line. The key signature has one flat (B-flat). The lyrics are: "Bræn- den- de læ- ber, flam- men- de kys og jeg". The chords are: F (measures 1-2), Dm⁷ (measure 3), B^b (measure 4), Csus (measure 5), and C (measure 6). The bass line is a simple, steady rhythm of quarter notes.

Der er tale om en udsmykket grundtonebas. Der anvendes både spring til anden akkordtone, trinvis og kromatisk gennemgang. Der er anvendt en liftet standardrytme som passer til melodians strukturelle lift på 2 og 4. Basstemmen forholder sig dog slet ikke til melodians pauser i takt 3 og 4. Gentagelsen af becifringsgrundtonen i takt 3 og 4 formidler stilstand netop der hvor bassen kunne have lagt op til næste 4-taktsperiode.

Bas 12

Musical score for Bas 12. The score is in 4/4 time and consists of two staves: a treble staff with a vocal line and a bass staff with a bass line. The key signature has one flat (B-flat). The lyrics are: "Bræn- den- de læ- ber, flam- men- de kys og jeg". The chords are: F (measures 1-2), Dm⁷ (measure 3), B^b (measure 4), Csus (measure 5), and C (measure 6). The bass line is a simple, steady rhythm of quarter notes.

Der er tale om en udsmykket grundtonebas. Der anvendes både spring til anden akkordtone, trinvis og kromatisk gennemgang. Der er anvendt en liftet standardrytme som passer til melodians strukturelle lift. Gennemgangen i slutningen af takt 2 er en sekvensering af figuren i takt 1. I melodians pauser har bassen stor melodisk bevægelse, bla. igennem den modrytmiske, kromatiske figur i sidste takt – der lægger godt op til næste 4-taktsperiode.

Groove

Eksemplerne her er lavet over de sidste 4 takter af verset og første 4 takter af omkvædet af "Brændende læber" (2009).

Groove 02

Musical score for Groove 02, featuring Tenor soloist, Bass, and Tr. parts. The score is in 4/4 time and includes lyrics and chords.

Lyrics: ser kun den første kolde sol, så står du op. Brændende læber, flammen-de kys og jeg

Chords: Gm⁷, F, B^b, E^b, C⁷, F, Dm⁷, B^b, C^{sus}, C

Groovet er meget enkelt. Der er kun lidt kontrast mellem formleddene. Der er et korrekt placeret, men ikke særlig nuanceret oplæg til omkvædet. Bassen er ikke integreret i oplægget. Groovet afspejler hverken 2- eller 4-taktsperioder. Groovet afspejler ikke melodians rytmiske struktur.

Groove 7

Musical score for Groove 7, featuring Tenor soloist, Bass, and Tr. parts. The score is in 4/4 time and includes lyrics and chords.

Lyrics: ser kun den første kolde sol, så står du op.

Chords: Gm⁷, F, B^b, E^b, C⁷

F Dm⁷ B^b Csus C

Bræn- den- de læ- ber, flam- men- de kys og jeg

Groovet er stadig enkelt. Der er god kontrast mellem de to formled. Der er et udmærket og korrekt placeret oplæg til omkvædet. Groovet i B-stykket afspejler det gennemgående lift på 2og i melodien.

Groovet afspejler hverken 2- eller 4-taktsperioder. Bassen deltager kun nødtørftigt i oplægget og har ingen melodisk bevægelse. Bas og trommer udnytter ikke pladsen og periodeovergangen takt 3-4 i omkvædet. Den kromatiske nedgang i første takt burde være noteret som gb.

Groove 12

Tenor- solist Gm F B^b E^b C⁷

ser kun den før- ste kol- de sol, så står du op.

Bas

Tr.

F Dm⁷ B^b Csus C

Bræn- den- de læ- ber, flam- men- de kys og jeg

Groovet er mere komplekst, og der er stor kontrast mellem vers og omkvæd. I verset anvendes en synkoperet halvt tempo-rytme der danner et to-takts-ostinat – dels gennem liftet på 4og i hveranden takt, dels gennem lilletrommens minimale oplæg på 4også i anden takt. Før oplægget "breaker" trommerne på 4og sammen med melodi og bas. I omkvædet anvendes en liftet normal tempo-rytme, der bl.a. igennem den løftede hi-hat på 4og i hveranden takt understreger to-taktsperioderne. Både bas og trommer markerer periodeovergangen i omkvædets 4. takt. Bassen har en buform med toptone på forslaget d på C-durtakten og falder ned igennem en pentaton skala, hvis modrytmik understreges af trommestemmen. En særlig kvalitet ved dette sted er at bas og trommeoplægget rytmisk set kun indeholder ganske små variationer ift. grundrytmerne.

Eksemplet kan synes lidt mere komplekst end hvad der forventes af den typiske 12-tals-opgave. På den anden side demonstrerer det et niveau som meget entydigt løfter en besvarelse op på 12.

Dissonans

Med en enkelt undtagelse er enhver dissonans mellem bas og kor tilladt.

Undtagelsen er en betonet lille none som i nedenstående eksempel – som altså vurderes som en fejl:
(Takt 1-4 i vejledende opgavesæt nr. 1 – 2006)

Alt-solist C C G Hm⁷
Lig-ger du a- le- ne nu, det hå- ber jeg du gør,
S A T Uh uh jeg drøm- mer
Bas Uh uh jeg drøm- mer

Hvis den lille none kan forstås som en lille none på en dominantisk septimakkord, er den derimod helt fin:

(Takt 20-23 i vejledende opgavesæt nr. 2 – 2006)

Alt-solist H H⁷ Em Am⁷
stay a- live All on my own
S A T Yeah, I will stay on my own
Bas Yeah, I will stay on my own

I ovenstående eksempel er der derudover gennemgangsdissonans på 4og i 2. takt (tritonus mellem f og h). Dette er helt ok, og følgende princip gælder helt generelt:

Alle gennemgangsdissonanser mellem bassen og de øvrige stemmer er tilladte.

Endelig er også betonet dissonans mellem bas og melodi tilladt. Følgende eksempel er således acceptabelt:

(Takt 9-13 i 2009-opgaven)

Musical score for the phrase "glem-mer de lan-ge næt-ters fros- ne krop". The score is in G minor (one flat) and 4/4 time. The melody is in the treble clef, and the bass line is in the bass clef. The chords are Gm⁷, F, C, and Dm. A box highlights the dissonance between the melody and bass line in the second measure of the phrase, where the melody has a G4 and the bass has a Bb4.

Enhver form for parallelitet mellem bas og melodi tilladt.

I nogle stilarter kan et vist element af kontrapunkt mellem bas og melodi være et æstetisk ideal, men derfor kan en parallel bevægelse som herunder ligeledes fungere rigtig godt:

(Takt 1-3 i 2008-opgaven)

Musical score for the phrase "When it comes to love you never know where to find it". The score is in G major (one sharp) and 4/4 time. The melody is in the treble clef, and the bass line is in the bass clef. The chords are G, Em⁷, and D^{sus 4}. A box highlights the parallel movement between the melody and bass line in the second measure of the phrase, where both the melody and bass move up by a half step.

Parallele sekunder som herunder trækker ikke op, men fungerer ok og trækker følgelig heller ikke ned:

(Takt 1-3 i 2008-opgaven)

Musical score for the phrase "When it comes to love you never know where to find it". The score is in G major (one sharp) and 4/4 time. The melody is in the treble clef, and the bass line is in the bass clef. The chords are G, Em⁷, and D^{sus 4}. A box highlights the parallel movement between the melody and bass line in the second measure of the phrase, where both the melody and bass move up by a half step.

Stemmeføring

Som udgangspunkt vil et bevidst stemmeføringsmæssigt arbejde pege opad i en evaluering af et pop/rock-arrangement. Denne stemmeføring kan dog sagtens afvige fra traditionel klassisk stemmeføring uden at blive vurderet negativt. Fx er parallelitet i højere grad et æstetisk ideal end kontrapunktik, bl.a. inden for korstemmer. For korstemmer vil det afgørende stemmeføringsmæssige kriterium være sangbarhed.

Følgende gennemgang vil først og fremmest fokusere på forskelle i forhold til traditionel stemmeføring (som man finder i fx koralen).

1) Dissonanser behøver ikke være forberedte. Således behøver en sus ikke at være forberedt, som det fx ses i alle tre flydekorseksempler (s. 3).

2) Større altererede spring i vokale stemmer anses som helhed for fejl. Fx i disse treklangsmedstemmer til "Daniel" (2010) hvor tenoren springer en forstørret kvint – (derudover er beliggenheden problematisk og går ud over en tenors normale ambitus; og endelig er dim-akkorden som gennemgang på 3og et knap så heldigt valg):

The image shows a musical score for the song "Daniel" (2010). It consists of two staves: a vocal line (Soprano, Alto, Tenor) and a piano accompaniment. The vocal line has the lyrics "in the face of the sky" and the piano accompaniment has the lyrics "in the face of the sky". The piano accompaniment features a prominent tritone interval between the third and seventh degrees of the scale. The chords are E⁷, Am, and D⁷.

Undtagelse: ved omlægning af fx durseptim-akkord må en stemme gerne springe en tritonus:

The image shows a musical score for the song "Daniel" (2010). It consists of two staves: a vocal line (Soprano, Alto, Tenor) and a piano accompaniment. The vocal line has the lyrics "head- ing for Spain" and "oh and" and the piano accompaniment has the lyrics "Uh" and "oh and". The piano accompaniment features a prominent tritone interval between the third and seventh degrees of the scale. The chords are H⁷, Em, and D.

3) Mindre altererede intervaller vil som regel være ok, fx forstørret sekund – her i tenorstemmen i disse to eksempler:

Fm G+ G⁷ C

S
A
T

With a love like that you know you should be glad

love like that you know you should be glad

C Em Gm A⁷

S
A
T

And now the end is near and so I face the final curtain.

Uh ah

4) Parallele kvinter og oktaver er tilladt; idet parallelitet som nævnt i højere grad er et æstetisk ideal end kontrapunktik.

5) Sussen i en sus4-akkord behøver ikke altid at blive opløst nedad. I dette eksempel (som tidligere er blevet brugt i forbindelse med enkelt-modstemme) føres sussen opad; og det er der intet galt i.

F Dm⁷ B^b C_{sus4} C Gm⁷

Solist

Bræn- den- de læ- ber, flam- men- de kys og jeg vil ba- re smel- te,

Altsax

I en akkordisk stemme vil det dog være at foretrække at sussen opløses nedad, da en sus videreført opad som regel vil medføre dårligere stemmeføring i de øvrige stemmer.

6) Spring ind i lille sekund-sammenstød i vokale stemmer vil af sangbarhedsmæssige årsager vurderes som mindre god stemmeføring, uanset om det er i yderstemmer eller mellemstemmer.

7) Parallele sekunder (både store og små) i vokale stemmer vil – ligeledes af sangbarhedsmæssige årsager – vurderes som mindre god stemmeføring, uanset om det er i yderstemmer eller mellemstemmer.